

Interpellation till hälso- och sjukvårdsnämndens ordförande Filip Reinhag angående gotlänningarnas tillgång till tandvård

17 februari 2025

Under hösten har gotländska medier rapporterat flitigt om det utmanande läget i gotländsk tandvård. Vuxna patienter varken kallas eller tas emot i Folktandvården från september månad. Folktandvårdens kliniker i Roma och Slite pausas på obestämd framtid i november månad. 6000 gotlänningar står utan fast tandläkarkontakt och väntetiderna för de som har en tandläkare kan vara så mycket som sju år.

Personalen vittnar om att bristen på förebyggande tandvård redan märks i sämre tandhälsa hos befolkningen. Detta enligt ett nyhetsinslag i P4 Gotland.

<https://sverigesradio.se/artikel/stopp-for-vuxna-att-kolla-tanderna-samre-halsa-marks-redan-nu>

Fler och fler gotlänningar ser sig tvingade att resa till fastlandet för att få tillgång till tandvården. För patienter med stora behov av tandvård blir detta mycket kostsamt. Detta utöver den redan dyra tandvården.

Bristen på tandläkare är inte en ny fråga. 2023 gjordes exempelvis ett försök med delade tjänster mellan privat tandvårdsklinik och folktandvården som åtminstone då rapporterades som en framgång i media.

I februari 2023 ställde Jörgen Benzler en interpellation på samma tema eftersom det redan då var tydligt att förebyggande tandvård för vuxna i praktiken inte bedrivs på Gotland. Detta är mycket problematiskt och riskerar att ytterligare förstärka klass-skillnaderna på Gotland. I Socialstyrelsens riktlinjer skriver man om hur viktigt man anser att förebyggande tandvård är. Det motverkar sjukdomar i munnen man själv inte är medveten om genom att till exempel karies upptäcks och då kan åtgärdas innan problemen blir mer omfattande. Socialstyrelsen skriver ”En god munhälsa är viktig för människors allmänna livskvalitet. Munhälsan påverkar bland annat den psykiska hälsan, näringsintaget och risken för infektioner och inflammationer i hela kroppen. Tandvården behöver därför förebygga dålig munhälsa.”

2023 svarade Filip Reinhag med en lista på beslutade åtgärder för att säkra kompetensförsörjningen inom tandvården på Gotland.

Beslutade insatser var bland annat:

- Gott ledarskap med närvaro, struktur, tydlighet, feedback etcetera
- Strukturerad handledning av nyexaminerad personal.
- Individuell kompetensutveckling med hjälp av specialisttandvården för ökad kompetens i allmäntandvården vilket också ger intressantare arbetsuppgifter.
- Specialistutbildning på Gotland i käkkirurgi och tandreglering för att trygga framtida specialistbehov.
- Profylaxtandsköterskor tar över arbetsuppgifter från tandhygienisterna, då det ej är motsvarande brist på tandsköterskor.
- Konkurrenskraftiga löner.
- God fysisk och psykosocial arbetsmiljö.”

Förutom detta svarade Filip även att ett samarbete med Karolinska institutet kring VFU-platser hade inletts.

Det forskas allt mer på sambandet mellan tandhälsa och sjukdomar i övriga kroppen. Mycket tyder på att exempelvis inflammationer i munnen eller parodontit (tandlossning) kan förvärra reumatiska sjukdomar, inflammatoriska tarmsjukdomar (exempelvis Crohns sjukdom) och kolorektal cancer. Ofta verkar det finnas dubbelriktade samband mellan tandhälsa och nämnda sjukdomar. Detta enligt en artikel i tidningen Vetenskap och hälsa från 2021.

<https://www.vetenskaphalsa.se/munnen-och-kroppen-hor-ihop/>

Att förebyggande tandvård är viktigt för hälsan både i munnen och övriga kroppen torde inte vara någon tvekan om. Därför stiger oron för gotlänningarnas brist på tandvård. Den riskerar både ekonomiska och hälsomässiga konsekvenser för oss som bor här men även högre kostnader för vård och tandvård i framtiden. Även gotlänningarna har rätt till förebyggande tandvård i enlighet med Socialstyrelsens riktlinjer.

Mina frågor:

1. Vilka av de beslutade insatserna har genomförts? Har de haft önskad effekt?
2. Om de inte kunnat genomföras, eller inte haft önskad effekt, vad är nämndens analys av orsakerna till det?
3. Vilka nya initiativ tänker du som ordförande i hälso- och sjukvårdsnämnden ta för att lösa situationen?
4. Är det styrets åsikt att förebyggande tandvård för vuxna inte ska vara en del av Folktandvårdens uppdrag?

Saga Carlgren (V)